

Instytut Kolejnictwa jednostką upoważnioną do badań technicznych oraz oceny zgodności określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych

Andrzej KOWALSKI¹

Streszczenie

W artykule scharakteryzowano podstawy i znaczenie dla Instytutu Kolejnictwa uzyskania statusu jednostki upoważnionej, według art. 22 ust. 1 Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, do prowadzenia działalności określonej w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie dopuszczania do eksploatacji określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych. Przedstawiono zarys działalności jednostki upoważnionej, polegającej na wykonywaniu badań technicznych koniecznych do uzyskania świadectw dopuszczenia do eksploatacji typu, stwierdzania zgodności z typem oraz wydawania certyfikatów zgodności typu i certyfikatów zgodności z typem dla określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych.

Słowa kluczowe: ocena zgodności, certyfikacja, jednostka oceniająca zgodność, ocena zgodności przez stronę trzecią, jednostka upoważniona

1. Wstęp

Obowiązkiem producenta pojazdu, budowli lub urządzenia, przeznaczonych do zastosowania w krajowym systemie kolei jest uzyskanie świadectwa dopuszczenia do eksploatacji typu dla pierwszego egzemplarza określonego wyrobu [14] (art. 22f). Świadectwo dopuszczenia do eksploatacji typu jest wydawane na każdy typ określonej budowli lub urządzenia, przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego, wchodzących w skład podsystemów strukturalnych Infrastruktura, Energia, Sterowanie oraz na każdy typ pojazdu kolejowego, tj. pojazdu trakcyjnego, wagonu pasażerskiego, wagonu towarowego, pojazdu specjalnego niezgodnego z Technicznymi Specyfikacjami Interoperacyjności [10] (rozdz. 3).

Świadectwo dopuszczenia typu do eksploatacji wydaje Prezes Urzędu Transportu Kolejowego na wniosek zainteresowanego podmiotu, posiadającego certyfikat zgodności typu, adekwatną opinię techniczną oraz w określonych przypadkach także dokumenty dotyczące wyników prób eksploatacyjnych [14] (art. 10, art. 22f); [10] (rozdz. 2 § 4 pkt. 1; [13] (art. 103 pkt. 30). Dokumenty niezbędne do wnioskowania o dopuszczenie do eksploatacji zainteresowany podmiot uzyskuje w wyniku przeprowadzenia procesu oceny zgodności, w tym przeprowadzenia wymaganych badań

technicznych. Przebieg procesu oceny zgodności przed dopuszczeniem do eksploatacji określonego typu budowli, urządzenia, pojazdu kolejowego przedstawia tablica 1.

Ocena zgodności jest procesem przeprowadzanym przez producenta w celu wykazania, że spełnił on określone wymagania dotyczące wyrobu [13] (art. 13). W odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w systemie kolei ustalono, że do oceny zgodności i badań producent angażuje upoważnioną jednostkę zewnętrzną [14] (art. 22f pkt. 6). Jednostka upoważniona jest organizacyjnie niezależną i bezstronną w stosunku do podmiotów bezpośrednio lub pośrednio związanych z procesem produkcji typów budowli, urządzeń albo pojazdów kolejowych. Legitymuje się akredytacją i autoryzacją, uzyskanymi na podstawie Ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku [13] (art. 22, 27, 28), w zakresie właściwym i odpowiednim do przeprowadzania badań technicznych budowli, urządzeń i pojazdów. Jednostka zapewnia przeprowadzenie badań technicznych przez kompetentny personel w zakresie badań i certyfikacji z zastosowaniem niezbędnych urządzeń pomiarowo-badawczych.

Instytut Kolejnictwa w procesie rozszerzenia zakresu akredytacji nr AC 128 Polskiego Centrum Akredytacji potwierdził kompetencje techniczne do przeprowadzania badań i certyfikacji. Według uaktualnionego i rozszerzonego zakresu

¹ Mgr; Instytut Kolejnictwa, Samodzielne Stanowisko ds. systemu jakości; e-mail: akowalski@ikolej.pl.

Tablica 1

Uproszczony przebieg procesu oceny zgodności przed dopuszczeniem do eksploatacji określonego typu budowli, urządzenia, pojazdu kolejowego

A. Proces oceny zgodności pierwszego egzemplarza określonego typu		
1.	Podmiot zainteresowany Wniosek o przeprowadzenie badań i certyfikat zgodności	Wnioskuje do jednostki upoważnionej o przeprowadzenie badań technicznych i wydanie certyfikatu zgodności typu.
2.	Jednostka upoważniona Badania techniczne Opinia techniczna z oceną zgodności Certyfikat zgodności typu (na czas ograniczony)	Przeprowadza badania techniczne, sporządza opinię techniczną wraz z oceną zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami, wydaje wnioskodawcy certyfikat zgodności typu oraz dokumentację przebiegu oceny zgodności.
3.	Podmiot zainteresowany Wniosek o dopuszczenie typu do eksploatacji	Wnioskuje do Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego o dopuszczenie do eksploatacji określonego typu budowli, urządzenia lub pojazdu kolejowego.
4.	Prezes Urzędu Transportu Kolejowego Świadectwo dopuszczenia typu do eksploatacji (na czas ograniczony)	Wydaje na określony czas świadectwo dopuszczenia określonego typu budowli, urządzenia lub pojazdu kolejowego do eksploatacji.
5.	Podmiot zainteresowany Porozumienie dotyczące prób eksploatacyjnych	Zawiera z użytkownikiem wyrobu i jednostką upoważnioną porozumienie w sprawie przeprowadzenia prób eksploatacyjnych.
6.	Jednostka upoważniona Program prób eksploatacyjnych Ocena zgodności typu	Opracowuje program prób eksploatacyjnych, ocenia zgodność egzemplarzy typu z dokumentacją techniczną, przeprowadza próby funkcjonalne.
7.	Podmiot zainteresowany Próby eksploatacyjne	Przeprowadza próby eksploatacyjne w warunkach identycznych lub zbliżonych do warunków pracy podczas przewidywanej eksploatacji typu.
8.	Jednostka upoważniona Sprawdzania okresowe Sprawozdania z ocen	Podczas trwania prób eksploatacyjnych przeprowadza okresowe oceny spełnienia wymogów funkcjonalnych, parametrów technicznych, bezpieczeństwa eksploatacji typu.
9.	Jednostka upoważniona Opinia techniczna Certyfikat zgodności typu	Sporządza opinię techniczną dot. całości procesu dopuszczenia do eksploatacji, sporządza certyfikat zgodności typu i wydaje go wnioskodawcy.
10.	Prezes Urzędu Transportu Kolejowego Świadectwo dopuszczenia do eksploatacji	Wydaje świadectwo dopuszczenia określonego typu budowli, urządzenia lub pojazdu kolejowego do eksploatacji.
B. Proces oceny zgodności z typem kolejnych egzemplarzy		
11.	Podmiot zainteresowany Ocena zgodności	Przeprowadza procedurę oceny zgodności z typem wg wybranego mającego zastosowanie modułu procedury oceny zgodności.
12.	Jednostka upoważniona Badania techniczne Certyfikat zgodności z typem	Przeprowadza niezbędne badania techniczne, wydaje certyfikat zgodności z typem.
13.	Podmiot zainteresowany Deklaracja zgodności z typem	Wystawia deklarację zgodności z typem. Wnioskuje do Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego o świadectwo dopuszczenia do eksploatacji.
14.	Prezes Urzędu Transportu Kolejowego Świadectwo dopuszczenia do eksploatacji	Wydaje świadectwo dopuszczenia określonego typu budowli, urządzenia lub pojazdu kolejowego do eksploatacji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [10] (rozdz. 5, 6, 7); [14] (art. 22f).

akredytacji, dokonano autoryzacji Instytutu przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego oraz spełnienie mających zastosowanie wymagań [3]. Na podstawie decyzji nr DZTI-WI.810.8.2016.IM z dnia 3 sierpnia 2016 r. Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, Instytut Kolejnictwa uzyskał status jednostki upoważnionej do prowadzenia działalności polegającej na wykonywaniu badań technicznych koniecznych do uzyskania świadectw dopuszczenia do eksploatacji typu, a także stwierdzania zgodności z typem oraz wydawania certyfikatów zgodności typu i certyfikatów zgodności z typem dla określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych [14] (art. 22g; 8). Rodzaje urządzeń, budowli, pojazdów kolejowych, będące przedmiotem badań i certyfikacji Instytutu jako jednostki upoważnionej określono przez zakres zgody Prezesa UTK [16] i zakres akredytacji nr AC 128 [15].

2. Charakterystyka działalności jednostki upoważnionej według art. 22 według ust. 9 Ustawy [14]

Jednostka upoważniona na wniosek zainteresowanych podmiotów przeprowadza badania techniczne niezbędne do wystawienia certyfikatu zgodności typu lub certyfikatu zgodności z typem i ocenia zgodność produktu z wymaganiami określonymi we właściwych, dla danego typu, specyfikacjach technicznych i dokumentach normalizacyjnych [10] (rozdz. 6) [7].

Producent przedstawia dokumentację techniczną i udostępnia do badań próbki kompletnego wyrobu, reprezentatywne dla przewidywanej produkcji. Jednostka upoważniona bada dokumentację techniczną, weryfikuje, czy próbka została wyprodukowana zgodnie z dokumentacją techniczną i przeprowadza odpowiednie badania i testy. W zależności od rodzaju wyrobu jednostka upoważniona przeprowadza ocenę zgodności z warunkami technicznymi, określonymi w mających zastosowanie przepisach, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich użytkowanie. Wykonuje badania interfejsów z przewidzianymi do zabudowy urządzeniami powiązanymi. Prowadzi badania właściwości dynamicznych pojazdu kolejowego, wytrzymałości jego głównych elementów, badania w zakresie emitowanych zakłóceń elektrycznych, elektromagnetycznych i radioelektrycznych. Potwierdza poprawność zastosowanych w pojeździe kolejowym rozwiązań decydujących o bezpieczeństwie ruchu, bezpieczeństwie przewozu osób i rzeczy oraz ochronie środowiska. Sporządza opinię techniczną o ocenie zgodności z wymaganiami zawartymi we właściwych dla określonego typu wyrobu specyfikacjach technicznych i dokumentach normalizacyjnych.

Jednostka upoważniona wydaje certyfikat zgodności typu i dokumentację przebiegu oceny zgodności typu, warunkujące dopuszczenie do eksploatacji typu budowli, urządzenia, pojazdu. Po uzyskaniu certyfikatu zgodności typu, producent sporządza deklarację zgodności i może ubiegać

się o dopuszczenie określonego wyrobu do eksploatacji na liniach kolejowych lub w infrastrukturze metra przez złożenie wniosku z określonymi dokumentami do Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego. Zainteresowany podmiot przeprowadza próby eksploatacyjne w warunkach identycznych lub zbliżonych do warunków eksploatacji rzeczywistej według programu prób eksploatacyjnych opracowanego przez jednostkę upoważnioną [10] (rozdz. 4, 5, 6).

Dla kolejnych urządzeń, budowli, pojazdów, na które wydano świadectwo dopuszczenia do eksploatacji typu, producent przeprowadza procedurę oceny zgodności z typem. Po przeprowadzeniu oceny zgodności z typem i wystawieniu deklaracji zgodności z typem, kolejne produkty określonego typu uznawane są za dopuszczone do eksploatacji. Do oceny zgodności z typem mogą być wybrane procedury oceny zgodności, których zestawienie przedstawiono w tablicy 2, określone w Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/WE z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie wspólnych ram dotyczących wprowadzania produktów do obrotu, uchylającą decyzję Rady nr 93/465/EWG [2] (zał. 2); [7] (rozdz. 5, zał. IV); [10] (rozdz. 7).

3. Zarys procedur oceny zgodności z typem

Do oceny zgodności z typem mogą być wybrane następujące procedury oceny zgodności z typem opartej na:

- wewnętrznej kontroli produkcji oraz badaniu produktu pod nadzorem,
- wewnętrznej kontroli produkcji oraz badaniu produktu pod nadzorem w przypadkowych odstępach czasu,
- zapewnieniu jakości procesu produkcji,
- zapewnieniu jakości produktu,
- weryfikacji produktu [2] (zał. 2); [10] (rozdz. 7).

3.1. Zgodność z typem w oparciu o wewnętrzną kontrolę produkcji oraz badanie produktu pod nadzorem (moduł C1)

Według tej procedury producent podejmuje wszelkie niezbędne działania i zarządza procesem produkcji i jego monitorowaniem w sposób, który zapewnia zgodność wyrobu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz z mającymi zastosowanie przepisami i normami. Ponadto w celu weryfikacji zgodności każdego wytworzonego egzemplarza produktu z wymaganiami, producent przeprowadza odpowiednie badania. Do przeprowadzania badań i certyfikacji wyrobu producent wybiera jednostkę upoważnioną.

3.2. Zgodność z typem w oparciu o wewnętrzną kontrolę produkcji oraz badanie produktu pod nadzorem w przypadkowych odstępach czasu (moduł C2)

Zgodnie z tą procedurą producent podejmuje wszelkie niezbędne działania i zarządza procesem produkcji i jego mo-

Tablica 2

Zestawienie modułów procedur oceny zgodności budowli lub urządzeń zgodnych z typem i dopuszczonych do eksploatacji typu

Mo- duł	Procedura oceny zgodności	Producent	Jednostka upoważniona	
C1	Zgodność z typem w oparciu o wewnętrzną kontrolę produkcji oraz badanie produktu pod nadzorem.	Zapewnia i deklaruje zgodność produktu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu. Zapewnia zgodność produktu z określonymi wymaganiami przez badanie produktu.	Przeprowadza określone badania i testy. Sporządza i wydaje certyfikat zgodności z typem.	PRODUCENT sporządza Deklarację zgodności z typem.
C2	Zgodność z typem w oparciu o wewnętrzną kontrolę produkcji oraz badanie produktu pod nadzorem w przypadkowych odstępach czasu.	Zapewnia i deklaruje zgodność produktu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu. Zapewnia jakość wewnętrznej kontroli produktu oraz zgodność produktu z określonymi wymaganiami przez badania i testy próbek produktu w przypadkowych odstępach czasu.	Przeprowadza określone badania i testy. Sporządza i wydaje certyfikat zgodności z typem.	
D	Zgodność z typem w oparciu o zapewnienie jakości procesu produkcji.	Stosuje zatwierdzony system zarządzania jakością do zapewnienia zgodności produktu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu i odpowiednimi wymaganiami.	Ocenia system zarządzania jakością. Weryfikuje zdolność producenta do zidentyfikowania odpowiednich wymagań i badań zapewniających zgodność produktu z wymaganiami. Nadzoruje system zarządzania jakością producenta przez okresowe audyty. Weryfikuje zgodności przez badania i testy próbek produktu. Sporządza i wydaje certyfikat zgodności z typem.	
E	Zgodność z typem w oparciu o zapewnienie jakości produktu.	Stosuje zatwierdzony system zarządzania jakością do zapewnienia zgodności produktu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu i odpowiednimi wymaganiami.	Ocenia system zarządzania jakością. Weryfikuje zdolność producenta do zidentyfikowania odpowiednich wymagań i badań zapewniających zgodność produktu z wymaganiami. Nadzoruje system zarządzania jakością producenta przez okresowe audyty. Weryfikuje zgodności przez badania i testy próbek produktu. Sporządza i wydaje certyfikat zgodności z typem.	
F	Zgodność z typem w oparciu o weryfikację produktu.	Zapewnia i deklaruje zgodność produktu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz wymaganiami.	Przeprowadza badania i testy w celu sprawdzenia zgodności produktu z wymaganiami i typem opisanym w certyfikacie zgodności typu. Weryfikuje zgodność przez badania i testy próbek produktu. Sporządza i wydaje certyfikat zgodności z typem.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [2].

onitorowaniem w sposób, który zapewnia zgodność wyrobu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz z mającymi zastosowanie przepisami i normami. W celu weryfikacji jakości wewnętrznej kontroli produktu i zgodności produktu z odpowiednimi wymaganiami, wybrana przez producenta jednostka upoważniona przeprowadza badania lub zleca przeprowadzenie określonych badań i testów próbek gotowych produktów, w przypadkowych odstępach czasu, przed wprowadzeniem produktu do obrotu.

3.3. Zgodność z typem w oparciu o zapewnienie jakości procesu produkcji (moduł D)

Według tej procedury producent ustanowił i stosuje system zarządzania jakością, który zapewnia zgodność wyrobu z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz z mającymi zastosowanie przepisami i innymi wymaganiami. Systemem są objęte procesy produkcji, kontrolowania i badania gotowych produktów. Producent składa wnioski do wybranej jednostki upoważnionej o ocenę stosowanego systemu zarządzania jakością w odniesieniu do określonego wyrobu i jego zatwierdzenie.

Jednostka upoważniona ocenia system zarządzania i ustala m.in. przez audyt, czy systemem są objęte wymagane elementy, przepisy, specyfikacje oraz czy są spełnione wymagania dotyczące m.in. udokumentowania polityk, procedur i instrukcji, czy dokumentacja systemu umożliwia spójną interpretację programów, planów, zapisów. Weryfikowana jest zdolność producenta do zidentyfikowania mających zastosowanie wymagań i przepisów oraz do przeprowadzania badań zapewniających zgodność produktu z wymaganiami. Jednostka przedstawia producentowi wnioski z audytu i na podstawie przeprowadzonej oceny podejmuje decyzję dotyczącą zatwierdzenia systemu zarządzania jakością.

Producent zobowiązuje się do realizacji zobowiązań wynikających z zatwierdzonego systemu zarządzania jakością. Przez okresowe audyty, niezapowiedziane wizyty, badania produktów, jednostka nadzoruje, czy producent należycie wypełnia zobowiązania wynikające z systemu zarządzania jakością, utrzymuje i stosuje system zarządzania.

3.4. Zgodność z typem w oparciu o zapewnienie jakości produktu (moduł E)

Według tej procedury producent wdrożył i stosuje system zarządzania jakością, który zapewnia zgodność wyrobów z typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz z mającymi zastosowanie przepisami i innymi wymaganiami. Systemem są objęte w szczególności procesy kontrolowania i badania gotowych wyrobów. Producent składa wnioski do wybranej jednostki upoważnionej o ocenę stosowanego systemu zarządzania jakością w odniesieniu do określonego wyrobu i jego zatwierdzenie. Jednostka upoważniona ocenia system zarządzania i ustala m.in. przez audyt, czy spełnia on określone wymagania dotyczące

m.in. udokumentowania polityk, procedur i instrukcji oraz czy dokumentacja systemu umożliwia spójną interpretację programów, planów, zapisów i obejmuje wymagane przepisy, specyfikacje i elementy. Weryfikowana jest zdolność producenta do zidentyfikowania mających zastosowanie wymagań i przepisów oraz do przeprowadzania badań zapewniających zgodność produktu z wymaganiami. Jednostka przedstawia producentowi wnioski z audytu i na podstawie przeprowadzonej oceny podejmuje decyzję dotyczącą zatwierdzenia systemu zarządzania. Producent zobowiązuje się do realizacji zobowiązań wynikających z zatwierdzonego systemu zarządzania jakością. Przez okresowe audyty, niezapowiedziane wizyty, badania produktów, jednostka nadzoruje, czy producent należycie wypełnia zobowiązania wynikające z systemu zarządzania jakością, utrzymuje i stosuje system zarządzania.

3.5. Zgodność z typem w oparciu o weryfikację produktu (moduł F)

Zgodnie z tą procedurą producent podejmuje działania związane z procesami produkcji i ich monitorowaniem w sposób, który zapewni zgodność wytworzonego wyrobu z zatwierdzonym typem opisanym w certyfikacie zgodności typu oraz z wymaganiami mających zastosowanie przepisów i norm. Producent wybiera jednostkę upoważnioną i składa wnioski o przeprowadzenie niezbędnych badań w celu potwierdzenia zgodności wyrobu z zatwierdzonym typem opisanym w certyfikacie zgodności typu i adekwatnymi dokumentami odniesienia. Jednostka upoważniona przeprowadza niezbędne badania techniczne i oceny, wystawia certyfikat zgodności z typem. Producent podejmuje wszelkie niezbędne środki, aby procesy produkcji i ich monitorowanie zapewniały jednolitość każdej wytworzonej partii wyrobów. Na żądanie jednostki upoważnionej producent przedstawia swoje wyroby do weryfikacji przez badanie określonych próbek wyrobów.

4. Podsumowanie

Zasadniczym celem certyfikacji wyrobów jest ochrona rynku przed wyrobami stwarzającymi zagrożenie dla życia, zdrowia i środowiska oraz podnoszenie bezpieczeństwa użytkownika wyrobu. Bezpieczeństwo ma szczególne znaczenie w przypadku wyrobów przeznaczonych dla transportu kolejowego. Procesy certyfikacyjne są sposobem zapewniającym spełnienie wymagań stawianych wyrobom.

Działalność Instytutu Kolejnictwa jako jednostki upoważnionej w świetle art. 22g ust. 1 Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym [14] (rozd. 4a) dotyczy budowli i urządzeń przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego, wchodzących w skład podsystemów strukturalnych Infrastruktura, Energia, Sterowanie oraz pojazdów trakcyjnych, wagonów pasażerskich, towarowych, pojazdów specjalnych, dla których jest wymagane uzyskanie

świadectwa dopuszczenia do eksploatacji typu, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie dopuszczania do eksploatacji określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych [10] (rozdz. 3). Rodzaje budowli, pojazdów, urządzeń, które bada i certyfikuje Instytut określają zakresy akredytacji PCA i zgody Prezesa UTK [15, 16].

Instytut Kolejnictwa w wyniku:

- potwierdzenia kompetencji technicznych,
- rozszerzenia zakresu akredytacji jednostki certyfikującej wyroby Nr AC 128 [15],
- uzyskania zgody Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na prowadzenie działalności polegającej na wykonywaniu badań technicznych koniecznych do uzyskania świadectw dopuszczenia do eksploatacji typu, a także stwierdzania zgodności z typem oraz wydawania certyfikatów zgodności typu i certyfikatów zgodności z typem dla określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych [5, 9, 12, 16]

uzyskał:

- status jednostki upoważnionej, o której stanowi art. 22g ust. 1 Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym [14],
- formalną podstawę działalności w obszarze określonym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie dopuszczania do eksploatacji określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych [10].

Tym samym, na podstawie prawa krajowego, Instytut Kolejnictwa uzyskał formalne podstawy do kontynuowania działalności certyfikacyjnej prowadzonej już od 22 lat [1]. Procesy certyfikacji w tym obszarze realizowane są obecnie w odniesieniu do wymagań krajowych zawartych w „Liście” Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego w sprawie właściwych krajowych specyfikacji technicznych i dokumentów normalizacyjnych [6]. Listę wydano na podstawie rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu właściwych krajowych specyfikacji technicznych i dokumentów normalizacyjnych, których zastosowanie umożliwia spełnienie zasadniczych wymagań dotyczących interoperacyjności systemu kolei [11].

Dzięki kolejnemu rozszerzeniu zakresu certyfikacji i uzyskaniu statusu jednostki upoważnionej, Instytut Kolejnictwa stał się jednostką certyfikującą, prowadzącą działalność zarówno w odniesieniu do prawa unijnego w ramach oceny zgodności i weryfikacji WE składników interoperacyj-

ności i interoperacyjnych podsystemów kolei, jak i prawa krajowego. Obecnie działalność Instytutu Kolejnictwa jako akredytowanej jednostki certyfikującej (AC 128), obejmuje certyfikację wyrobów, certyfikację zakładowej kontroli produkcji, ocenę zgodności w obszarze kolei, w tym w zakresie Dyrektywy 2008/57/WE, tak jak przedstawiono w tablicy 3.

Tablica 3

Działalność Instytutu Kolejnictwa jako akredytowanej jednostki certyfikującej wyroby według rodzajów

Rodzaj działalności	Dokument odniesienia
Certyfikacja zgodności wyrobów	Normy lub dokumenty normatywne ²
Certyfikacja ZKP³ (system 2+)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym.
Ocena zgodności WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie [4].
Ocena zgodności w obszarze kolei	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie dopuszczania do eksploatacji określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych [10].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [15].

Podstawowe informacje i dokumenty o zasadach i trybie certyfikacji oraz jej programach dostępne są dla zainteresowanych podmiotów w Ośrodku Jakości i Certyfikacji Instytutu Kolejnictwa⁴, który realizując zadania jednostki certyfikującej poświadczają prawdziwość deklaracji producenta, że jego wyroby są zgodne z mającymi zastosowanie wymaganiami.

Bibliografia

1. *Certyfikacja* [online], 2016, [dostęp: 8 sierpnia 2016 r.], informacja dostępna na: www.ikolej.pl/oferta/certyfikacja.
2. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/We z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie wspólnych ram

² Certyfikacja prowadzona jest na zgodność z normami krajowymi i międzynarodowymi, kartami UIC oraz innymi dokumentami normatywnymi według akredytowanych programów certyfikacji dotyczących wyrobów elektrotechnicznych, chemicznych wykorzystywanych w transporcie szynowym, wyrobów z drewna, kruszywa na podsypkę kolejową, pojazdów szynowych i ich wyposażenia, wyrobów budowlanych stosowanych do nawierzchni kolejowej, bezpieczeństwa przeciwpożarowe materiałów stosowanych w taborze kolejowym, określonych w zakresie akredytacji jednostki certyfikującej nr AC 128.

³ ZKP – Zakładowa Kontrola Produkcji.

⁴ <http://www.ikolej.pl/oferta/certyfikacja/>.

- dotyczących wprowadzania produktów do obrotu, uchylająca decyzję Rady 93/465/EWG (Dz.U. UE. L 218 z 13.08.2008).
3. Dokument Polskiego Centrum Akredytacji DAC-22. Akredytacja jednostek organizacyjnych ubiegających się o zgodę Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na wykonywanie ocen zgodności w obszarze kolei. Warszawa, PCA, 2015, wydanie 1.
 4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie. (Dz.U. UE L 191 z 18.07.2008 z późn. zm.).
 5. *Instytut Kolejnictwa formalnie uznany za jednostkę upoważnioną* [online], 2016, [dostęp: 8 sierpnia 2016], informacja dostępna na: www.ikolej.pl/wydarzenia.
 6. Lista Prezesa UTK w sprawie właściwych krajowych specyfikacji technicznych i dokumentów normalizacyjnych, których zastosowanie umożliwia spełnienie zasadniczych wymagań interoperacyjności systemu kolei [online], 2013, [dostęp: 8 sierpnia 2016], dokument dostępny na: <http://utk.gov.pl/pl/rynek-wyrobow-kolejowyc/wymagania-techniczne-1/krajowe-specyfikacje-te/5525,Lista-Prezesa-UTK.html>.
 7. Komisja Europejska. Zawiadomienie Komisji – Niebieski przewodnik – wdrażanie unijnych przepisów dotyczących produktów 2016 (Dz.U. UE C 272 z 26.07.2016, rozdz. 5 „Ocena zgodności”, zał. IV „Procedury oceny zgodności”).
 8. Pawlik M.: *Instytut Kolejnictwa. Jednostka notyfikowana 1467 do Dyrektywy 2008/57/WE w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie, jednostka upoważniona (art. 22g ust.9), podmiot uprawniony*. Technika Transportu Szynowego, 2015, nr 7-8, s. 76-78.
 9. *Podmioty posiadające zgodę Prezesa UTK na prowadzenie badań z zakresu świadectw dopuszczenia do eksploatacji* [online], 2016, [dostęp: 9 sierpnia 2016 r.], informacja dostępna na: <http://utk.gov.pl/pl/rynek-wyrobow-kolejowyc/jednostki-uprawnione-do-1/podmioty-posiadajace-zg/5511,Podmioty-posiadajace-zgode-Prezesa-UTK-na-prowadzenie-badan-z-zakresu-swiaectw-html>.
 10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie dopuszczania do eksploatacji określonych rodzajów budowli, urządzeń i pojazdów kolejowych (Dz.U. 2014, poz. 720).
 11. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu właściwych krajowych specyfikacji technicznych i dokumentów normalizacyjnych, których zastosowanie umożliwia spełnienie zasadniczych wymagań dotyczących interoperacyjności systemu kolei (Dz.U. 2013, poz. 43).
 12. *Transportowy Dozór Techniczny oraz Instytut Kolejnictwa wpisane na listę uprawnionych do certyfikacji krajowej* [online], 2016, [dostęp: 9 sierpnia 2016], informacja dostępna na: <http://utk.gov.pl/pl/aktualnosci/7771,Transportowy-Dozor-Techniczny-oraz-Instytut-Kolejnictwa-wpisane-na-liste-uprawni.html>.
 13. Ustawa z dnia 13.04.2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz.U. 2016, poz. 542 z późn. zm.).
 14. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jednolity Dz.U. 2015, poz. 1297 z późn. zm.).
 15. Zakres akredytacji Jednostki Certyfikującej Wyroby Nr AC 128, Wydanie nr 13 z dnia 27 lipca 2016 r., PCA, Warszawa [online], 2016, [dostęp: 9 sierpnia 2016], dokument dostępny na: <https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/jednostki-certyfikujace-wyroby/AC%20128,podmiot.html>.
 16. Zakres zgody Prezesa UTK na prowadzenie działalności, o której mowa w art. 22 ust 1. Ustawy o transporcie kolejowym. [online], 2016, [dostęp: 9 sierpnia 2016], dokument dostępny na: <http://utk.gov.pl/download/1/19221/DZTI-WI81082016IMdecyzja-IK.pdf>.